
ZDROWIE PUBLICZNE
ODPOWIEDZIALNE SAMORZĄDY
PRAWA PACJENTA
DEKLARACJA WARSZAWSKA
BEZPIECZNE MIASTO
WSPÓŁPRACA LOKALNA
MIEJSKA POLITYKA NARKOTYKOWA

Deklaracja Warszawska

The 2nd International URBAN DRUG POLICIES CONFERENCE 17-19 February 2016 Warsaw, Poland

Deklaracja Warszawska jest stanowiskiem przedstawicieli władz lokalnych i krajowych, decydentów, naukowców, organów ścigania, reprezentantów społeczeństwa obywatelskiego, użytkowników substancji psychoaktywnych oraz instytucji prowadzących programy leczenia i redukcji szkód.

Dokument ten, opiera się na 7 postulatach zebranych i opisanych w 2010 roku w Deklaracji Praskiej, która została opracowana podczas pierwszego międzynarodowego spotkania na rzecz wymiany doświadczeń we wdrażaniu miejskich polityk narkotykowych opartych na dowodach naukowych.

Używanie nielegalnych substancji psychoaktywnych (1) w przestrzeni miejskiej stanowi wyzwanie w dziedzinie zdrowia publicznego i wymaga rozwijania efektywnych, opartych na dowodach naukowych strategii. Kluczowy jest rozwój miejskich programów redukcji szkód (2), odpowiednio dostosowanej oferty tj. terapii dla osób uzależnionych oraz pracy terapeutycznej dla osób nadużywających, a także właściwej profilaktyki i edukacji zamiast rozwiązań opartych na systemie prawno-karnym. Powyższe działania są szansą nie tylko na poprawę jakości życia osób używających narkotyków, ale również na poprawę jakości zdrowia publicznego całego społeczeństwa. Przestrzeń miejska stanowi bowiem mikrokosmos, w którym obserwować można zarówno dynamikę zmian na nielegalnym rynku substancji jak i monitorować i ewaluować wszystkie podejmowane działania. Wyniki z obserwacji prowadzonych działań powinny być przekazywane z poziomu samorządów do właściwych instytucji krajowych i międzynarodowych.

Niepodważalne są negatywne efekty kryminalizacji użytkowników narkotyków i odmawiania adresowanych do nich interwencji zdrowotnych. Tego typu działania doprowadziły do licznych negatywnych konsekwencji, w tym rozprzestrzeniania krwiopochodnych wirusów i innych chorób zakaźnych, a także ograniczenia dostępu do możliwości zatrudnienia i edukacji. Działania dotyczące użytkowników narkotyków powinny uwzględniać prawa człowieka i pacjenta oraz opierać się dowodach naukowych i zrozumieniu. Taka polityka wpłynie na podniesienie jakości zdrowia publicznego oraz podniesie poziomu bezpieczeństwa całej społeczności.

Za Deklaracją Praską powtarzamy, że świat wolny od narkotyków wydaje się być celem niemożliwym do osiągnięcia. Substancje psychoaktywne istniały wśród ludzi od tysiącleci i tak pozostanie – ze wszystkimi tego negatywnymi i pozytywnymi konsekwencjami. Dlatego przy tworzeniu polityk narkotykowych należy postępować pragmatycznie. Realnym celem do osiągnięcia jest minimalizowanie negatywnych skutków używania oraz handlu narkotykami.

My, Sygnatariusze Deklaracji Warszawskiej niniejszym wzywamy do następującego:

1. **Rola, odpowiedzialność i skuteczne partnerstwo władz lokalnych**
   Rola i odpowiedzialność samorządów lokalnych powinna być jasno określona w procesie tworzenia i wdrażania miejskich polityk narkotykowych. Swoje działania powinny regularnie i w sposób formalny konsultować ze wszystkimi podmiotami zajmującymi się problematyką narkotykową, w tym celu należy stworzyć odpowiednie fora oraz harmonogram działań. Zapewni to skuteczne partnerstwo pomiędzy władzami lokalnymi, społecznością lokalną, grupami wyznaniowymi, specjalistami z obszarów powiązanych z problematyką narkotykową, usługodawcami, organizacjami pozarządowymi i użytkownikami substancji psychoaktywnych. Koordynatorem takiego procesu powinien być właściwy urzędnik bądź inny podmiot posiadający odpowiednie doświadczenie.

2. **Innowacje w polityce narkotykowej na poziomie miast**
   Samorządy powinny realizować polityki, programy i działania w oparciu o dowody naukowe, w ramach których będą eksperymentować i wprowadzać innowacje Takie pragmatyczne podejście jest odpowiedzią na potrzeby społeczności lokalnej. Doświadczenia Frankfurtu, Zurychu, Lizbony czy Vancouver pokazują jak ogromne korzyści przynoszą innowacje w polityce narkotykowej. Dobrym przykładem są stworzone w tych miastach zintegrowane centra redukcji szkód (3), które nie tylko chronią zdrowie użytkowników substancji psychoaktywnych, ale również podnoszą jakość zdrowia publicznego i bezpieczeństwo całego miasta. Na innowacje na poziomie lokalnym, krajowym i międzynarodowym powinny wpływać wszystkie zaangażowane w nie podmioty m.in władze lokalne, policja, służba zdrowia, organizacje pozarządowe, beneficjenci oraz środowisko naukowe.

1* Substancje psychoaktywne to substancje chemiczne, których zażywanie powoduje zmiany samopoczucia oraz zniekształcenia odbioru otaczającej środki rzeczywiści. Środki psychoaktywne oddziałują na centralny układ nerwowy bezpośrednio wpływając na funkcje mózgu.

2* Redukcja szkód to „polityka i programy, które próbują przede wszystkim zredukować niekorzystne zdrowotne, socjalne i ekonomiczne konsekwencje dla osób używających narkotyków, ich rodzin i społeczeństwa, wynikające z przyjmowania przez osoby substancje zmieniające nastrój".

3* Zintegrowane centrum redukcji szkód i Centrum Zintegrowanej Pomocy to szeroko rozumiana redukcja ryzyka i szkód zdrowotnych, realizowana w sposób zapewniający klientowi dostęp do szerokiej gamy pomocy, wsparcia, terapii i wszelkich innych usług w tym zakresie.

3. **Praktyki policyjne oparte na skutecznych mechanizmach współpracy pomiędzy organami ścigania, służbą zdrowia i opieką społeczną**
   Karanie za posiadanie niewielkich ilości narkotyków na własny użytek nie powinno być głównym celem działania policji i innych organów ścigania. Należy przewartościować wskaźniki policyjnych sukcesów tak, aby nie promowały one zatrzymań użytkowników substancji psychoaktywnych oraz zatrzymań za drobne przestępstwa narkotykowe, ale zintegrowane działania na rzecz poprawy jakości zdrowia publicznego, gdyż to bezpośrednio przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa całej społeczności. Potrzeba jasno określonych wytycznych zbierających najskuteczniejsze policyjne praktyki oraz opisujące skuteczne mechanizmy współpracy i kooperacji pomiędzy organami ścigania a służbą zdrowia oraz opieką społeczną. Policjanci oraz prokuratorzy powinni być odpowiednio przeszkoleni i uwrażliwieni na problem narkomanii, a także dysponować wiedzą na temat dostępności programów profilaktycznych, edukacyjnych, oferty z zakresu redukcji szkód, leczenia i wsparcia socjalnego, aby w jak najlepszy sposób odpowiedzieć na potrzeby społeczności lokalnej.

4. **Ochrona i respektowanie praw człowieka osób używających substancji psychoaktywnych**
   Na poziomie lokalnym należy zadbać o mechanizmy gwarantujące ochronę i respektowanie praw człowieka osób używających substancji psychoaktywnych. Powinny być wdrażane w ramach istniejących i dostępnych mechanizmów takich jak Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich. Prawa te obejmują, ale nie ograniczają się wyłącznie do: prawa do najwyższego osiągalnego poziomu ochrony zdrowia fizycznego i psychicznego, prawa do prywatności, prawa do wolności od dyskryminacji, prawa do wolności od tortur, prawa do rzetelnego procesu sądowego i zakazu arbitralnych zatrzymań.

5. **Kompleksowe podejście i szeroki wachlarz usług zdrowotnych i socjalnych – zawierający programy redukcji szkód** – powinien być dostosowany do indywidualnych cech, potrzeb, preferencji i okoliczności życiowych osób używających narkotyków. Leczenie musi odbywać się wyłącznie na zasadzie dobrowolności, a działania profilaktyczne tworzone w oparciu o dowody naukowe. Programy te powinny być opracowywane w poszanowaniu praw człowieka i z zachowaniem unijnych minimalnych standardów zmniejszenia popytu. Samorządy powinny skutecznie przeciwdziałać stygmatyzacji i dyskryminacji osób używających narkotyków szczególnie podczas korzystania przez nie z pomocy socjalnej oraz opieki zdrowotnej. Należy opracować mechanizmy zabezpieczające ciągłość opieki niezależnie od zmiennej sytuacji życiowej jej beneficjentów. Oprócz stałej dostępności, programy powinny reagować na specyficzne potrzeby różnych grup wiekowych, kobiet, mniejszości etnicznych, imigrantów, osób świadczących usługi seksualne i środowisk LGBTQ. Informacje o dostępnej ofercie powinny być skonstruowane i rozpowszechniane w sposób przyjazny bez straszenia i stygmatyzacji, dbając o poszanowanie godności ich odbiorów i wykorzystując edukację rówieśniczą (ang. peer-to-peer).

6. **Pakiet usług – zmniejszenie zagrożeń i podnoszenie bezpieczeństwa w nocnych klubach**
   Gminy powinny tworzyć przepisy i wytyczne zmniejszające zagrożenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych pojawiające się w nocnych klubach a także podczas innych wydarzeń i imprez rozrywkowych. Samorządy powinny się zatroszczyć o współpracę pomiędzy podmiotami sektora prywatnego, organizacjami pozarządowymi, użytkownikami substancji i policją. Przygotowane przepisy i wytyczne powinny gwarantować, że właściciele klubów nocnych, a także organizatorzy imprez rozrywkowych, festiwali i innych wydarzeń, podczas których zachodzi prawdopodobieństwo stosowania substancji psychoaktywnych, zagwarantują kompleksowy pakiet usług. Chodzi tu o kompleksowe działania w celu zapobiegania oraz ograniczania szkód, a także podniesienia bezpieczeństwa w przypadku używania narkotyków podczas takich imprez przez wprowadzenie testów, interwencje oparte o bezpośrednie interakcje, rozpowszechnianie materiałów z informacjami na temat bezpieczniejszego używania substancji oraz powszechny dostęp do zimnej wody pitnej. Właściciele klubów i organizatorzy imprez powinni szkolić swoich pracowników, w jaki sposób postępować z osobami używającymi narkotyków.

7. **Solidna ocena potrzeb, zbilansowanie i racjonalny podział wydatków**
   Władze lokalne powinny zabezpieczyć i zagwarantować fundusze na działania i programy redukcji szkód, leczenie, reintegrację społeczną oraz profilaktykę i edukację opartą na dowodach naukowych, a także fundusze na szkolenia podnoszące kwalifikacje właściwych urzędników. Należy uwzględnić w powyższym pracę z społecznościami dotkniętymi zjawiskiem narkomanii i rodzinami osób używających narkotyków. Wydatki na politykę narkotykową powinny być zbilansowane oraz racjonalnie rozdzielone pomiędzy system prawno-karny oraz pomoc socjalną i opiekę zdrowotną, a wszystko to powinno być oparte na solidnej ocenie potrzeb. Te środki finansowe powinny być przydzielane w sposób przejrzysty oraz w konsultacji ze społeczeństwem obywatelskim.

8. **Edukacja społeczności lokalnych – przeciwdziałanie dyskryminacji osób uzależnionych**
   Do roli samorządów należy uwrażliwianie i edukowanie swoich mieszkańców w celu zmniejszenia stygmatyzacji i dyskryminacji osób używających narkotyków, a także informować ich o korzyściach płynących z tworzenia programów redukcji szkód i kompleksowego leczenia uzależnień. W celu unikania i rozwiązywania konfliktów, powinny istnieć specjalne fora umożliwiające dialog pomiędzy usługodawcami, mieszkańcami i władzami dzielnic, organami ścigania oraz samymi użytkownikami.

9. **Ewaluacja – monitoring i ocena lokalnych polityk narkotykowych**
   Władze lokalne powinny stworzyć mechanizmy monitorowania i oceny wszystkich lokalnych polityk, usług i programów, które dotyczą narkotyków. Monitoring powinna przeprowadzać niezależna grupa ekspertów współpracujących ze społeczeństwem obywatelskim, beneficjentami tych programów oraz środowiskami akademickimi. Ewaluacja powinna, z uwzględnieniem lokalnego kontekstu, badać wartość realizowanych polityk z punktu widzenia zdrowia publicznego, poszanowania praw człowieka oraz poprawy bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Takie działania powinny stanowić integralną część planów budżetowych gmin.

10. **Systematyczne partnerstwo i stały przepływ informacji na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym**
    Aby ułatwić wymianę najlepszych praktyk i przykładów skutecznych polityk opartych na dowodach naukowych, zaleca się systematyczne partnerstwo oraz stały przepływ informacji, horyzontalnie pomiędzy samorządami oraz wertykalnie, na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

Podziękowania:

Polska Sieć Polityki Narkotykowej pragnie podziękować wszystkim uczestnikom konferencji za czynny udział w pracach nad powstanie Deklaracji Warszawskiej podczas II Międzynarodowej Konferencji UDPC2016.

Podziękowania należą się przede wszystkim, zaangażowanym instytucjom, przedstawicielom władz lokalnych i krajowych, reprezentantom społeczeństwa obywatelskiego, organizacjom prowadzącym serwisy redukcji szkód oraz naukowcom i specjalistom, biorącym czynnym udział w procesie powstawania Deklaracji Warszawskiej.

Organizatorzy:

POLSKA SIEĆ POLITYKI NARKOTYKOWEJ

MIASTO STOŁECZNE WARSZAWA

Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

OPEN SOCIETY FOUNDATIONS
Global Drug Policy Program

---

www.urbandrugpolicies.com/pl

Polska Sieć Polityki Narkotykowej
Marszałkowska 85, Warszawa
biuro@drugpolicies.pl